

HANDLÄGGARE/ENHET
Enheten för ekonomisk politik
Carin Wallenthin

DATUM
2017-02-03

DIARIENUMMER
20170028

ERT DATUM
2017-01-24

ER REFERENS
N2017/00222/HL

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

LOs yttrande över Landsbygdskommitténs slutbetänkande (SOU 2017:1)

Sammanfattning av LOs synpunkter:

- LO avstyrker förslagen om nedsättning av arbetsgivar- och egenavgifter och avskrivning av studieskulder. Det är principiellt fel, och legitimitetshotande, att skapa regionala särlösningar i system som till sin karaktär bör erbjuda lika villkor i hela landet.
- LO menar att statens nyinvesteringar i trafikinfrastruktur bör höjas till 1 procent av BNP och att nya resurser till drift och underhåll bör tillföras med motsvarande 0,1–0,2 procent av BNP.
- LO delar landsbygdskommitténs förslag om ett nytt mål för bredbandsutbyggnad som innebär att hela landet ska ha tillgång till digital infrastruktur med överföringskapacitet med minst 100 Mbit/s senast 2025.
- LO tillstyrker kommitténs förslag om att regeringen tar initiativ till en översyn av reseavdraget i syfte att göra det avståndsbaserat.
- LO bedömer att regeringen bör utreda om nuvarande resursfördelningsprinciper inom högre utbildning är ändamålsenliga för uppdraget.
- LO anser att tillgänglighet är en del av lärosätenas samverkansuppdrag där man bör utveckla samverkansformer för landsbygdens behov.
- LO anser också att regeringen bör överväga om universitet och högskolor kan tilldelas en eller flera regioner som sitt samverkansområde för utveckling av regionens kompetensförsörjning.
- LO anser att alla beståndsdelar i kunskapslyftet, där högre utbildning är en del, är ett angeläget behov för landsbygdsutveckling och kan hanteras inom ramen för Lärcentra.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA WWW.LO.SE
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

En annan utveckling, med tydlig regional bäring, är utvecklingen mot ökade skillnader i kunskapsresultaten i skolan. En ojämlig skola bidrar till utanförskap och sämre tillväxt. Det skapar stora klyftor, som påverkar demokratin och hela samhället negativt. LO vill därför se ett ökat statligt ansvar för att garantera alla kommuner och skolor tillräckliga resurser för att kunna erbjuda elever med olika bakgrunder och förutsättningar en likvärdig utbildning. Svensk skola ska ge alla elever samma chans att lyckas, oavsett var i landet de bor.

Att Sverige har brist på rätt utbildad arbetskraft samtidigt som vi har en hög arbetslöshet måste staten ta på stort allvar, utifrån individernas möjligheter och utveckling men också därför att det utgör ett tillväxthinder.

En näringspolitik för Sveriges landsbygder

Landsbygdskommittén beskriver väl de platsbundna näringarnas betydelse och möjligheter. Sverige har rika naturtillgångar och stora möjligheter till hållbar tillväxt. Vi har en skogsindustri som kan avancera till nya marknader, samtidigt som skogen utgör en del av den natur som har direkt betydelse för besöksnäringens tillväxt. En ökad livsmedelsproduktion minskar landets sårbarhet vid kriser. Vi har också en rik gruv- och mineralnäring, en konkurrenskraftig basindustri och förädlingsindustri.

Med en konkurrenskraftig och stark inhemsk industri har Sverige ökad möjlighet att bidra till en hållbar utveckling globalt. Investeringar i svensk industri är i regel mer miljövänliga än motsvarande investeringar i många andra länder. Ett hinder för svenska industriinvesteringar kan vara komplicerade och utdragna processer för att få miljötillstånd för ny eller utvecklad verksamhet. LO menar att en frisk och välmående miljö är avgörande för våra livsvillkor, och att det är nödvändigt med noggranna miljöprövningar, men samtidigt är det viktigt att dessa inte drar ut på tiden mer än nödvändigt för att kunna bedöma olika verksamheters miljöpåverkan. Om de svenska handläggningstiderna är betydligt längre än i jämförbara länder med samma miljömål är risken att effekten av onödig byråkrati att svensk konkurrenskraft försämras. LO anser att regeringen bör se över dessa i syfte att möjliggöra en förkortad handläggningstid.

En aktiv näringspolitik som inkluderar hela landet är av största vikt. Regeringens arbete med olika strategiska samverkansprogram, utredningar och arbeten går i rätt riktning. Förutsättningar för att kunna bo och leva på landsbygden handlar i hög grad om möjligheter till arbete och försörjning.

Sverige har en stor bredd av branscher och framgångsrika företag, en konkurrenskraftig industri- och tjänstesektor som – med stabila och långsiktiga förutsättningar – kan utgöra en del av lösningen på

I dagens samhälle är vi beroende av elektroniska kommunikationstjänster. Det gäller såväl för medborgarna som för företag eller offentlig verksamhet – och inte minst utifrån den snabba teknikutveckling och digitalisering som pågår. En väl utbyggd IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet är central för hela Sverige och för den regionala och lokala utvecklingen och näringslivet.

LO vill särskilt uppmärksamma landsbygdskommitténs förslag om ett nytt mål för bredbandsutbyggnad som innebär att hela landet ska ha tillgång till digital infrastruktur med överföringskapacitet med minst 100 Mbit/s senast 2025. Det är dock viktigt att påpeka att målet är teknik neutralt, det vill säga att målet nödvändigtvis inte behöver uppnås genom fiber utan även kan uppnås genom mobil kommunikation. Staten bör stödja detta mål både finansiellt och genom olika regulatoriska insatser.

LO *tillstyrker* kommitténs förslag om att regeringen tar initiativ till en översyn av reseavdraget i syfte att göra det avståndsbaserat.

LO är medveten om att regeringen har tillsatt en utredning men vill framhålla vikten av körkort för att kunna ta anställning. Utanför storstadsområden med god kollektivtrafik är kraven större. Utifrån ett landsbygd- och socioekonomiskt perspektiv krävs statliga insatser för att fler personer i arbetsför ålder ska kunna ta körkort. Vi ser också ett behov av fler kvinnliga körkortslärare och handledare. I vissa grupper kan tillgången till bil för övningskörning vara ett hinder, i andra är det utgifterna.

En kompetensförsörjning som säkerställer landsbygdernas behov av arbetskraft

En lång period av allt för låga politiska ambitioner inom utbildnings- och kompetensförsörjningsområdet har nu resulterat i att Sverige både har arbetskraftsbrist och hög arbetslöshet. Såväl den privata som den offentliga sektorn uppger att de har svårt att hitta personal med rätt kompetens.

LO delar landsbygdskommitténs slutsatser om att tillgång till väl utbildad arbetskraft är viktigt och angeläget för landsbygdens utveckling. I betänkandet ligger dock fokus på den högre utbildningen, trots att behoven och utmaningarna är större inom grundläggande yrkesutbildning och yrkeshögskoleutbildning.

LO vill framhålla vikten av att utbildningssystemen klarar av att möta varierande kompetensbehov. För LO-förbundens medlemmar, liksom för övriga grupper på arbetsmarknaden, är det viktigt att det skapas förutsättningar för livslångt lärande. Kompetensbehov hänger ihop med den utveckling och omställning som sker på arbetsplatsen, som ny teknik eller

säkerhet även andra kompetensförsörjningsbehov i form av grundläggande yrkesutbildning i bland annat bristyrken och påbyggnadsutbildning som bäst tillgodoses genom yrkeshögskoleutbildningar.

Lärcentra är en viktig resurs utifrån landsbygdens olika kompetensförsörjningsbehov. LO menar att de olika behoven mycket väl kan hanteras i ett sammanhang, men där utbildningen genomförs i samverkan med olika anordnare. Det innebär att de utvecklingsmedel som anslås till högre utbildning kan samutnyttjas för att få till stånd en fungerande infrastruktur som tillsammans med vägledning och pedagogiskt stöd tillgodoser olika utbildningsbehov.

Landsbygdskommittén har också ett förslag om att studieskulder till viss del ska vara möjliga att skriva av för de som skaffat en akademisk utbildning, och som bor och är yrkesaktiva i någon av de 23 kommuner med extra stora utmaningar. LO *avstyrker* detta förslag. LO ställer sig avvisande till en särlösning baserad på en viss utbildningsnivå då studiemedelssystemet bör erbjuda samma villkor i alla delar av landet.

En förbättrad tillgång till service, välfärd och kultur

LO delar landsbygdskommitténs beskrivning av dagligvaruhandlars kritiska betydelse för tillväxt och regional utveckling på landsbygden, då särskilt i glesbygden.

Frågan om lanthandelns betydelse är högaktuell i och med den ökande e-handeln. E-handeln har underlättat möjligheten att leva på landsbygden, långt från infrastruktur för större inköp. Denna utveckling förutsätter dock att det finns möjlighet att kunna hämta sin vara hos ett ombud. En minskad förekomst av lanthandlare riskerar därmed att tillintetgöra de fördelar för landsbygden som digitaliseringen skapar. Och därigenom minskar landsbygdens attraktionskraft.

Lanthandeln har också en indirekt betydelse för andra näringar; såsom besöks-, jordbruks-, skogs-, och fiskenäring. Förutom att göra landsbygden attraktiv kan lanthandeln vara av direkt ekonomisk nytta för andra näringsverksamheter. Ett exempel är jordbrukares möjlighet att genom lanthandlare sälja närodlad. Att kunna marknadsföra produkter som närodlade är en konkurrensfördel som behövs i en tid då svenska jordbrukare har fått det svårare att konkurrera på pris. Närodlade varor har samtidigt hållbarhetsdimensioner. Med kortare transporter direkt till handlaren finns en potential att minska utsläppen.

LO delar utredningens uppfattning om att det är viktigt att ombudersättningen för exempelvis post-, apotek- och dryckeshantering ligger på en nivå som täcker kostnaderna även för de minsta lanthandlarna.

förmåga att rekrytera personal, exempelvis inom äldreomsorgen. Nyanlända ska ses som en resurs. Språkutbildning, valideringar av tidigare utbildningar i hemländerna och yrkesutbildningar av olika slag kommer att kunna underlätta för nyanlända att få anställning.

Landsbygdskommittén tar i sitt slutbetänkande inte ställning till alternativen mellan ökad samverkan eller kommunsammanslagningar, men välkomnar att regeringen har tillsatt en särskild utredare med uppdrag (ska redovisas senast den 1 juni 2018) att göra en översyn av systemet med kostnadsutjämning.

”Kommittén anser att det kommunala utjämningsystemet även i framtiden bör vara det generella systemet för att skapa likvärdiga förutsättningar för kommunernas och landstingens/regionernas verksamhet. Om det emellertid visar sig vara svårt att säkerställa kvaliteten i välfärdstjänsterna i mycket små och avlägsna kommuner, trots en reformering av utjämningsystemet, anser kommittén att regeringen bör överväga att för vissa särskilt utsatta kommuner utforma ett ekonomiskt grundstöd.”

LO vill understryka behovet av en offentligt finansierad välfärd av likvärdig kvalitet i hela landet, och delar landsbygdskommitténs slutsatser om att det kommunala utjämningsystemet bör vara generellt.

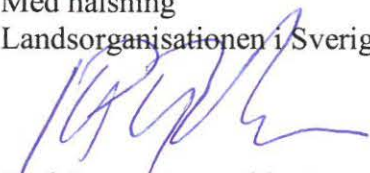
Staten har ett övergripande ansvar. I takt med att försörjningskvoten ökar och de demografiska förändringarna kräver ökade insatser, främst inom vård och omsorg, kommer staten behöva tillföra ekonomiska resurser för att skapa likvärdiga förutsättningar för kommunernas verksamhet.

LO saknar dock en mer långsiktig analys av framtida förutsättningar för kommunerna att ta det helhetsansvar som medborgarna kan förvänta sig. Många kommuner har ett tufft läge redan i dag. Om utvecklingen leder till att medborgare i de mer utsatta kommunerna blir de som betalar högst skatt samtidigt som de har sämst tillgång till service och får en lägre kvalitet på offentlig välfärd, är det orimligt. LO är tveksam till om den utvecklingen kan mötas på ett hållbart sätt, genom att utforma ytterligare ekonomiskt stöd, också efter en reformering av utjämningsystemet, eller genom en långtgående samverkan över kommungränserna.

Det krävs ett tydligare ansvar från staten för att säkerställa att Sverige har kommuner som är stora nog att vara bärkraftiga, och att det därmed finns förutsättningar att ha en likvärdig samhällsservice, utbildning, vård och omsorg, i hela Sverige.

föreslås förstärka bidraget till Folkbildningsrådet, och därmed folkbildningen. LO vill dock poängtera att det inte får styras så snävt så att annan bra, och redan pågående verksamhet, tvingas att stå tillbaka.

Med hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Karl-Petter Thorwaldsson

Carin Wallenthin